

OBSAH

ÚVOD	13
PSYCHOLOGIE: VĚDA NIKOLI PŘÍRODNÍ, PŘESTO DISCIPLINOVANÁ	15
<i>Pavel Machotka</i>	
Psychologie: věda nikoli přírodní, přesto disciplinovaná	16
Literatura	25
ČÁST I: UMĚNÍ VE VĚDĚ	
1. UMĚNÍ VĚDY	29
<i>Iva Štětovská, Josef Straka</i>	
1.1 Úvod	30
1.2 Ztráta kontinuity?	30
1.3 Svět umění a svět vědy	30
1.3.1 Vymezování vědy	31
1.3.2 Problémy vymezení v kontextu vývoje vědy a vědeckosti	32
1.3.3 Měřitelnost vědy	33
1.4 Umění vědy	34
1.4.1 Jinak vnímaný význam znalostí	34
1.4.2 Rehabilitace kvalitativního přístupu	35
1.5 Kvalita života (v příkladech)	36
1.6 Závěrem	36
1.7 Ptát se po smyslu	37
Literatura	38
2. VŠICHNI ZA JEDNOHO, JEDEN ZA VŠECHNY? O PSANÍ PŘÍBĚHŮ Z VÝZKUMU	39
<i>Barbara Lášticová, Magda Petráňošová</i>	
Úvod	40
2.1 Příběh našeho výzkumu	40
2.1.1 Začátek	40
2.1.2 Co jsme udělali s výzkumným materiálem?	41
2.1.3 Příběh našeho výzkumu: pokračování	43

2.2	Příběhy experimentálně píšících výzkumníků	44
2.2.1	Tradiční psaní	44
2.2.2	Experimentální psaní	44
2.2.3	Od reality k fikci?	45
2.2.4	Autor a žánr	46
2.2.5	Naše čtení jedné dojmotvorné povídky	48
2.2.6	Proč a kdy psát experimentálně	49
	Literatura	52

3. BÁSEŇ VE VÝZKUMU 54

Aleš Neusar

3.1	Co je to báseň a jaká může být její úloha ve výzkumu	55
3.2	Vznik básně	55
3.2.1	Volná tvorba – z deníku pečovatele	56
3.2.2	Pravidla poetického přepisu I. – „já báseň“ z matčiných memoárů	59
3.2.3	Pravidla poetického přepisu II. – „Jiný policista“	60
3.2.4	Jak lidé mohou vnímat báseň jako výsledek výzkumu a hodnotit ji ve srovnání s „klasickým“ výsledkem	62
3.3	Co s sebou báseň ve výzkumu přináší	64
3.4	Kritéria kvality	66
3.5	Závěr	67
	Literatura	68

ČÁST II: OSOBNOST A TVŮRČÍ PROCES

1. KOLIK TVÁŘÍ NABÍZÍ BERGMANOVA SEDMÁ PEČETĚ? 73

Michal Miovský

1.1	Úvod	74
1.2	Filmový seminář	75
1.3	Metody a postup práce	77
1.3.1	Výzkumný plán a výzkumné otázky	77
1.3.2	Soubor	78
1.3.3	Zdroje dat a metody jejich získávání	78
1.3.4	Metody analýzy a interpretace dat	79
1.3.5	Metody kontroly a zvyšování validity	80
1.3.6	Etické aspekty práce	80
1.4	Je dnes možné říci k Sedmé pečetí něco nového?	81
1.4.1	Bergman o díle sám	81
1.4.2	Domácí odborná a populárně-naučná periodika o Sedmé pečetí	84
1.5	Analýza dat	87
1.5.1	Analýza prepisů a poznámek ohniskových skupin	87
1.5.2	Analýza scénáře filmu a studentských esejů	91
1.6	„Černé versus růžové filmy“: diskuse	96

1.7	Závěr	98
	Literatura	98
2.	OBRAZ A PŘÍBĚH: KRÁTKÁ STUDIE KONFORMNÍHO ŘÁDU	100
	<i>Jan Krása</i>	
	Literatura	110
3.	JAK SE „DĚLÁ“ BÁSEŇ	112
	<i>Martin Švanda</i>	
3.1	Úvod	113
3.1.1	Kreativní proces – literární věda, básníci	113
3.2	Kreativní proces jako zdroj poznání autorovy osobnosti	114
3.2.1	Teorie sublimace a regrese ve službách ega	115
3.2.2	Teorie disinhibice	117
3.2.3	Inspiračně-elaborační proces	118
3.3	Metafory kreativního procesu	120
3.4	Závěr	122
	Literatura	123
4.	HISTORIE ZÁJMU O UMĚNÍ V PSYCHOLOGII	124
	<i>Daniel Heller</i>	
4.1	„Preludium“	125
4.2	Psychologie umění a její počátky	126
4.3	Psychologie umění dnes	132
4.4	Hudební věda	133
4.5	Hudební sociologie	134
4.6	Hudební psychologie	135
4.7	Soudobé aplikace hudební psychologie	137
4.8	„Postludium“	138
	Literatura	139
ČÁST III: DÍLO A INTERPRETACE		
1.	NEUTRÁLNÍ, SÉMIOLOGICKÁ ANALÝZA JAKO NEZBYTNOST: ROZBOR ČTYŘVERŠÍ „LÁSKA“	143
	<i>Miloš Kučera</i>	
1.1	Úvod	144
1.2	Rozbor	144
1.2.1	Dvě podobné poloviny	145
1.2.2	„Realistický“ chiasmus	145
1.2.3	Subjektivní versus objektivní genitiv	146
1.2.4	Láska = Cholera	147

1.2.5	Výkon básně	148
1.3	Doplňěk literárně-vědní	148
1.3.1	Ke stylu či slohu	148
1.3.2	K žánru	151
1.4	Doplňěk historicko-biografický	152
1.5	Diskuse	153
	Literatura	156
2.	STYRONOVA VIDITELNÁ TEMNOTA – PŘÍBĚH NEMOCI	157
	<i>Tereza Adámková</i>	
2.1	Příběh v medicíně	158
2.2	„Illness stories“ – příběhy nemoci	159
2.3	Modely narativní analýzy (žánr, významy, zápletka, figury)	161
2.4	Viditelná temnota	163
2.5	Věda a umění podle Styrona	167
	Literatura	168
3.	DĚTI SPISOVATELÉ: KULTURNÍ INSPIRACE DĚTSKÉ LITERÁRNÍ PRODUKCE	170
	<i>Ida Viktorová</i>	
3.1	Úvod	171
3.2	Počátky školy: spojení literárního a neliterárního psaní	172
3.3	Literární produkce	173
3.4	Literární texty dětí	175
3.4.1	Jirkův „Kuba a jeho jízda na lokomotivě“: intuitivní kulturní inspirace	175
3.4.2	Lukášova pohádka: inspirace konkrétním literárním vzorem	176
3.4.3	Povídka Helenky bez názvu: variabilní kulturní inspirace	181
3.5	Závěr	183
	Literatura	186
4.	KRESBA POSTAVY PÁNA – JEJÍ VÝVOJ V MLADŠÍM ŠKOLNÍM VĚKU	187
	<i>Miroslav Klusák, Jan Slavík</i>	
4.1	Úvod	188
4.2	Uvedení do situace: Kresba postavy pána jako ukazatel mentálního vývoje	188
4.3	Zápletka: Teoretická konkretizace mentálního vývoje skrze protiklad „konceptualizace“ versus „vnímání, motorika a jejich koordinace“?	189
4.4	Rozuzlení: Teoretická konkretizace mentálního vývoje skrze schopnost zacházet se vztahy infralogickými	192
4.5	Zápletka druhá: Schopnost zacházet se vztahy „logickými versus infralogickými“?	195

4.6	Rozuzlení druhé: Vývoj schopnosti výtvarné tvorby	197
4.6.1	Piktogram	198
4.6.2	Ikon	199
4.6.3	Stylizovaný výraz	200
4.6.4	Styl výrazu	201
4.7	Epilog	203
	Literatura	204
	Příloha	206
5.	ARCHITEKTONICKÝ PROSTOR A KLAMÁNÍ OKA: KDO KOHO KLAME? A KLAME VŮBEC?	209
	<i>Michal Šimeček, Radovan Šikl</i>	
5.1	Úvod	210
5.2	Prostorová perspektiva	214
5.3	Perspektiva na ploše a její prostorový efekt	218
5.4	Vztah mezi figurou a pozadím	222
5.5	Znalost velikosti	224
5.6	Vlastnosti světla	226
5.7	Závěr	227
	Literatura	228
ČÁST IV: ŽENY, UMĚNÍ A SUICIDIUM		
1.	PŘÍPAD SARAH KANEOVÉ A PSYCHÓZA VE 4.48: REGRESE, IRONIE A SUICIDIUM	233
	<i>Ivo Čermák, Vladimír Chrz</i>	
1.1	Východiska	234
1.2	Kontext	234
1.3	Životní příběh Sarah Kaneové	235
1.4	Styl her Sarah Kaneové	237
1.5	Jazyk <i>Psychózy ve 4.48</i>	238
1.6	Regrese ve službě ega a regrese jako „špatný služebník“	239
1.7	Regrese, deprese a agrese ve hře <i>Psychóza ve 4.48</i>	241
1.8	Krátké spojení mezi lyrikou a dramatem	243
1.9	Subverze symbolického řádu	244
1.10	Od tyranie rozumu k tyranii šílenství	245
1.11	Lyrika jako pronikavá vize	247
1.12	Ironický versus romantický pohyb	247
1.13	Dekonstrukce subjektu	248
1.14	Ironické odhalení	250
1.15	Sebevražda v kontextu „niterného příběhu duše“	251
1.16	Romantická a ironická hermeneutika	253
1.17	Přeřatý bludný kruh života	254
	Literatura	254

2. KREATIVITA, DESTRUKCE A MUMIFIKACE SELF NA SKLONKU ŽIVOTA SYLVIE PLATHOVÉ	256
<i>Ida Kodrlová</i>	
2.1 Úvod	257
2.2 Životní příběh Sylvie Plathové v datech	258
2.3 Suicidiální proces v básních Sylvie Plathové napsaných na sklonku jejího života	260
2.3.1 Trauma z opuštění – od role pasivní oběti po aktivní vzdor	261
2.3.2 Agrese – od destrukce vnitřního objektu k destrukci subjektu	262
2.3.3 Lady Lazarus – od destrukce subjektu k „mumifikaci Self“ v posmrtném mýtu	265
2.4 Na okraj – agrese vůči nevinným dětem a snaha je uchránit	266
2.5 Shrnutí a závěr	268
Literatura	270
3. TROJÍ SMRT V PSYCHÓZE VE 4.48	272
<i>Kateřina Zábřorská</i>	
3.1 Úvod	273
3.2 Postupy a cíle interpretace	274
3.3 Svět pravdivého Já a klamu rozumu	276
3.4 Smrt v prvním světě	281
3.5 Svět prázdného Já a vytoužených druhých	282
3.6 Smrt ve druhém světě	285
3.7 Čím je smrt?	287
3.8 Svět vědoucího Já a smíchu nerozumu	288
Literatura	290

ČÁST V: ŽÁNŘ JAKO NÁSTROJ INTERPRETACE

1. ŽÁNŘ, MYSL A KULTURA	295
<i>Vladimír Chrz</i>	
1.1 Úvod	296
1.2 Ilustrace první: narativní konfigurace zkušenosti nemoci a zdraví	297
1.3 Předběžné vymezení žánru	301
1.4 Ilustrace druhá: filmové žánry jako intencionální modely	303
1.5 Pokus o obecnější vymezení žánru	306
1.6 Ilustrace třetí: žánry v oblasti vzdělávání	309
1.7 Závěr: žánr, kultura a intencionalita	311
Literatura	312

2. MATEŘSKÝ EPOS: ANATOMIE JEDNOHO ŽÁNRU	315
<i>Klára Šed'ová</i>	
2.1 Úvod	316
2.2 Heroický epos jako literární žánr	317
2.3 Mateřský epos	318
2.4 Epos, mýtus a kontramýtus	321
2.5 Závěrem	324
Literatura	324
SLOVO ZÁVĚREM	326
O AUTORECH	330
CONTENT	339
ABSTRACTS	343
REJSTŘÍK VĚCNÝ	362
REJSTŘÍK JMENNÝ	366

CONTENT

Introduction	13
-------------------------------	-----------

Psychology as science: not natural, but always disciplined <i>(Pavel Machotka)</i>	15
--	-----------

PART I: THE ART IN SCIENCE

1. Psychology as science: not natural, but always disciplined <i>(Iva Štětovská, Josef Straka)</i>	29
--	-----------

2. All for one, one for all? On writing research stories <i>(Barbara Lášticová, Magda Petráňová)</i>	39
--	-----------

3. A Poem in research <i>(Aleš Neusar)</i>	54
--	-----------

PART II: PERSONALITY AND CREATIVE PROCESS

1. How Many Faces Are There to Bergman's <i>The Seventh Seal</i>? <i>(Michal Miovský)</i>	73
---	-----------

2. The image and the story: A brief study on the conformal order <i>(Jan Krása)</i>	100
---	------------

3. How is a poem "made" <i>(Martin Švanda)</i>	112
--	------------

4. History of interest in art in psychology <i>(Daniel Heller)</i>	124
--	------------

PART III: WORK AND INTERPRETATION

1. An apology for the neutral, semiological text analysis: An interpretation of the quatrain "Láska" ("The Love") <i>(Miloš Kučera)</i>	143
---	------------

2. Styron's <i>Darkness Visible</i>: The Analysis of the Illness Story <i>(Tereza Daněčková)</i>	157
--	------------

3. Children writers	
(<i>Ida Viktorová</i>)	170
4. Man figure drawing – its development in primary school age	
(<i>Miroslav Klusák, Jan Slavík</i>)	187
5. Architectural space and deceiving the eye	
(<i>Michal Šimeček, Radovan Šíkl</i>)	209

PART IV: WOMAN, ART AND SUICIDE

1. The Case of Sarah Kane and <i>4.48 Psychosis</i>: regression, irony and suicide	
(<i>Ivo Čermák, Vladimír Chrz</i>)	233
2. Creativity, destruction and mummification of Self at the end of Sylvia Plath's life	
(<i>Ida Kodrlová</i>)	256
3. Threefold death in <i>4.48 Psychosis</i>	
(<i>Kateřina Zábrodská</i>)	272

PART V: GENRE AS A TOOL FOR INTERPRETATION

1. Genre, mind and culture	
(<i>Vladimír Chrz</i>)	295
2. Motherhood epic: Anatomy of genre	
(<i>Klára Šedřová</i>)	315
Content	340
Abstracts	343
Indexes	362